De Engelandvaarder
nieuwsbrief nummer 8
maart 2018

Museum Engelandvaarders

Bosweg 15, Noordwijk

4 mei herdenking
Overal in Nederland worden op 4 mei de oorlogsslachtoffers herdacht. We besteden in deze nieuwsbrief aandacht aan een aantal plekken waar Engelandvaarders herdacht worden.

Katwijk

Alle omgekomen Engelandvaarders zullen voortaan in Katwijk herdacht worden bij het nieuwe monument bij de boulevard.

De vallende man

Dit bekende beeld van Co van Kralingen herdenkt alle gevallenen van de laatste oorlogen. Het eerste exemplaar van dit beeld is op 26 mei 1951 onthuld op het erehof van begraafplaats Crooswijk, waar 102 gesneuvelde militairen liggen. Sindsdien zijn dergelijke beelden ook geplaatst in de Duinhof in IJmuiden, de Essenhof in Dordrecht, in Loenen, Mill Hill, Frankfurt, Hamburg, Oslo, Hanover, Orly-la-ville en Salzburg.

Waalsdorpervlakte

Eerste herdenking, 1946

Op 3 mei 1946 werd een monument onthuld om de ruim 250 burgers te herdenken die werden gefusilleerd op de Waalsdorpervlakte. Velen waren verzetsstrijders, enkelen waren Engelandvaarders.

Het bestaat uit een gedenksteen en 4 fusillade kruizen, die in 1946 van hout waren en in 1980 door bronzen kruizen vervangen werden.
De eerste grote executie vond plaats op 13 maart 1941, toen 15 Geuzen en 3 februaristakers werden doodgeschoten. Jan Campert schreef een beroemd geworden gedicht hierover.
De volgende 8 Engelandvaarders werden hier gefusilleerd:
18-08-1942: François van den Berghe
18-08-1942: Henk hart
19-11-1942: Epi Broches
20-11-1942: Herman Broeckmans
07-12-1943: Kurt Peters
08-03-1945: Richard Barmé, Frederik Hoogewooning en Wim Hoogewerff

De herdenking werd in 2017 door bijna 4000 mensen bijgewoond.

Op de plek waar 38 executies plaats vonden, staat sinds 1959 een klokkenstoel met bourdon, die 15 minuten wordt geluid voordat het signaal taptoe wordt geblazen. Om 8 uur volgen twee minute stilte, dan wordt het Wilhelmus gespeeld. Daarna volgt een stille tocht en kunnen aanwezigen bloemen leggen.

Ereveld Loenen
Het ereveld in Loenen is in 1948 aangelegd door de Oorlogsgravenstichting en bevat 4000 graven. Vaak zijn de slachtoffers elders overleden en later herbegraven. Op 4 mei worden er kransen gelegd bij het monument 'De vallende man'.
Er zijn ruim 1000 Engelandvaarders op dit ereveld begraven. In de kapel hangt het wandbord, waarop bijna alle Engelandvaarders vermeld staan die de oorlog niet overleefden.

Bloemendaal
Op de erebegraafplaats in Bloemendaal zijn de graven te vinden van drie Engelandvaarders: Leo Frijda (mislukte reis), Binnert de Beaufort (gearresteerd in Brussel) en geheim agent Lodo van Hamel.

Buitenland
Veel Engelandvaarders hebben hun tocht niet overleefd. Sommigen zijn nooit teruggevonden. We zullen ook hen in Katwijk herdenken.

Monument Englandspiel

Dit monument werd op 3 mei 1980 door prinses Juliana onthuld om de slachtoffers van het Englandspiel te herdenken. Het staat aan de rand van de Scheveningse Bosjes. De herdenking is ieder jaar op 4 mei om 3 uur.

Van de 59 agenten die (meestal) als gevolg van het Englandspiel door Duitsers werden gearresteerd, zijn 43 op 6 of 7 September 1944 in Mauthausen gefusilleerd, ruim 20 van hen waren Engelandvaarder: Aart Alblas, Nol Baatsen, Klaas van der Bor, Oscar de Brey, Jo Buizer, Jo Bukkens, Cees Droogleever Fortuyn, Jan Emmer, Jan de Haas, Gerard van Hemert, Jan Hofstede, George Jambroes, Meindert Koolstra, Arie de Kruyff, Jo ter Laak, Ton Mink, Wim Niermeijer, Gerrit van Os, Laurens Punt, Thijs Taconis en Anton Wegner.

Kamp Vught

Dit kamp werd op 26 oktober 1944 door het Britse leger bevrijd.
Op 8 augustus werden nog twee Engelandvaarders, zonder vonnis, doorgeschoten: Sjef Adriaanse en Harry Diesfeldt en op Dolle Dinsdag en 5 september werden nog 117 mensen geëxecuteerd, incl. Engelandvaarder Harm Steen. De resterende mensen werden weggebracht, 650 vrouwen naar Ravensbrück en 2800 mannen naar Sachsenhausen.

Laatste nieuws

Kijk regelmatig naar
museumengelandvaarders.nl

Rinus den Heijer (1922-2017)

Rinus kwam met Leen Bruin, Krijn Kleijn, Jaap de Reus, Hugo van Roon, Jaap Vrolijk, en Henk Westerduin en op 16 maart 1941 bijeen in het café van Leen de Mos in de Keizerstraat in Scheveningen. Later die avond peddelden ze met de Katwijkse garnalenvlet KW96 - de Anna - de haven uit. Hun mast werd door de Duitse patrouille niet gezien. Eenmaal buitengaats startte Krijn Kleijn de motor. De jongens werden door het Engelse marine-schip Hr. Ms. Pytchley opgepikt en in Engeland aan wal gebracht. Scotland Yard bracht hen voor verhoor naar Schotland. Daarna werden ze naar Londen gebracht, waar ze door koningin Wilhelmina met thee werden ontvangen. Ze werden door twee auto's opgehaald, in de ene auto zat prins Bernhard, in de andere minister-president Gerbrandy. Van de prins kregen ze £.10 mee, zodat ze die avond in Londen konden uitgaan. Allen zijn onderscheiden met het Bronzen Kruis.
De zeven jongens kwamen allen bij de Marine en overleefden de oorlog.

Rinus den Heijer is op 9 december 2017 op Scheveningen overleden.

Madelon Verstijnen 1916-2017

Zij ging op 7 maart 1944 met studiegenote Guigui Daendels naar Parijs om daar haar broer Eric (1910) te helpen, die met Vic Swane een ontsnappingsroute voor piloten en verzetsmensen had opgezet. De groep werd op 9 maart gearresteerd, vermoedelijk verraden door 'King Kong'. Madelon werd naar Buchenwald gebracht, Eric naar Dachau. Hij overleed op 31 januari 1945 in Vaihingen, vermoedelijk aan typhus. Madelon is op 15 november 2017 in Voorburg overleden.

Bill Ramakers (1922-2018)

Bill was de langstlevende marinier die in mei 1940 bij de Maasbruggen vocht. Hij werd 95 jaar en is in februari overleden. Hij werd onderscheiden met het Kruis van Verdienste.

Nico van Hasselt (1924-2018)

Nicolaas Johannes Hendrikus van Hasselt is op 19 februari 1924 in Deventer geboren. Op 1 april 1943 werd hij verraden, gearresteerd en gevangen gezet in kamp Vught. Op 14 juli ontsnapte hij met Theo Vrins. In hun gevangeniskleren liepen ze naar Woensel. Na drie weken brachten vrienden van Theo hen naar de familie Burgwal in de Populierstraat 19 in Den Haag. Met 13 anderen probeerden ze naar Engeland te gaan. Een auto van Anton Schrader bracht hen naar de Schie en die nacht verlieten ze het Haringvliet in een bootje dat Schrader voor hen had geregeld. Nico had een driedelig pak aan, hij had gehoord dat ze door de koningin zouden worden ontvangen.
Op zee werden ze door de Duitsers opgepakt. In Utrecht werd hij ter dood veroordeeld, in september 1944 wordt hij naar Kamp Amersfoort gebracht, waar hij als verpleger in de ziekenboeg werkte. Bij het naderen van de geallieerden werd Nico met de ernstig zieken naar de gevangenis (het Oranjehotel) in Scheveningen gebracht. Hij werd op 7 mei 1945 bevrijd en ging in Leiden medicijnen studeren.

Vervolg op pag. 5

Nieuw in het museum

* Puck van der Weyden droste in 1943 met Fransje Dekker, Bubi Gellissen, Jan Kreumer en Sjoerd Sjoerdsma. Ze sprongen de zee in en zwommen naar Dalarnö. Na verblijf in een houthakekrskamp kreeg hij een marconistenopleiding in Göteborg. In augustus 1944 vloog hij naar Engeland, waar zijn opleiding tot agent werd afgerond. Op 2 maart 1945 werd hij met Rein Bangma bij Lunteren geparachuteerd. Het museum heeft zijn onderscheidingen gekregen en enkele objecten over zijn verblijf in Zweden.

* Op 5 juli 1940 vertrokken Kees van Eendenburg, Karel Michielsen en Freddie Vas Nunes vanuit Noordwijk in hun 12-voets jol, de Bebèk. Ze namen een Nederlandse vlag mee om niet door de Engelse kustwacht te worden beschoten. De Duitsers hadden laten weten dat er geen boten meer op het strand mochten zijn, dus ze konden niet langer wachten en moesten met slecht weer vertrekken.

De drie zonen van Kees van Eendenburg schonken de vlag aan ons museum.

Ze deden alsof ze hun bootje naar Scheveningen wilden brengen. Toen de Duitsers vanaf het terras van Huis ter Duin zagen dat ze een andere richting uitgingen, waren ze buiten bereik van hun geweren; 2 dagen later bereikten ze Engeland. Op Roehampton Park werden ze door koningin Wilhelmina ontvangen. Zij gaf ieder spontaan het Bronzen Kruis.

Bijzondere bezoekers

* Marleen Köster, dochter van Engelandvaarder Hans Köster, nam in november haar moeder mee naar het museum. Hans is met 3 vrienden via de Rijn naar Zwitserland gegaan en vandaar naar Parijs. Daar bleek hij difterie te hebben. Hij moest in quarantaine, zijn vrienden reisden door. Toen hij genezen was, was de invasie al geweest. Via Le Havre kon hij in februari 1945 oversteken naar Engeland, waar hij aan de Marine werd toegewezen. Na de oorlog ging hij terug naar Enkhuizen. Hij trouwde met Ria Paanakker en kreeg drie kinderen. Hij is in 2012 overleden.

* In de afgelopen maanden is de zoon van Sally Noach op bezoek geweest, en enkele weken later diens kleinzoon. Sally woonde tijdens de oorlog in Lyon en heeft veel passerende Engeland-vaarders geholpen.

* Nico Knijnenburg bezocht het museum. Zijn gelijknamige oom maakte deel uit van een groep van 29 Nederlanders die met ruim 900 mannen op 28 oktober 1943 in een goederentrein werden gepropt. Het transport ging van het kamp bij Compiègne naar Buchenwald. Nico werd in het neven-kamp Dora tewerk gesteld waar hij na 2 maanden overleed.

* Ernst Sillem (1923) zegt zelf dat 1941 zijn gloriejaar was. Hij schaatste de Elfstedentocht, schilderde 13 anti-Duitse leuzen op de buitenmuur van Het Baarnsch Lyceum en haalde zijn eindexamen. Daarna ging hij naar de Koloniale Landbouw-school totdat de Duitsers de school sloten. In 1942 haalde hij zijn 2de Elfstedenkruisje. Tussendoor zeilde hij in een kano op de Loosdrechtse plassen. Ook nam het gezin de kano vaak mee in de camper. In 1942 wilden Ernst en zijn school-vriend Jaap van Mesdag met die kano naar Engeland gaan. Ernst zaagde een balk van het dak van zijn ouderlijk huis en monteerde hem dwars op de kano om er een buitenboordmotor aan te hangen. Jaap zorgde voor een Duitse 1pk Evinrude motor.

Ernst en Jaap in 2013

Op 31 augustus 1942 vertrokken ze uit Ouddorp. Jaap nam zijn trompet mee om in de marineband te spelen. Het weer werd zo onstuimig dat ze omsloegen. Met grote moeite kon Ernst zich uit de kano vrij maken. Jaap blies een SOS op zijn trompet, waarna ze door een Duits kustvaartuig werden opgevist. Ernst en Jaap kwamen in Natzweiler terecht en overleefden de oorlog. Hij woont nu in Frankrijk, en bezocht het museum op 23 december j.l. met zijn zonen Jeroen en Henk en diens vrouw en twee zonen. Hij vertelde ons enkele details over zijn Engelandvaart:
> Toen de Duitsers hen uit de Noord-zee hadden opgevist, werd ook de kano aan boord gehesen. Deze brak doormidden, waardoor zijn jasje met belastende papieren gelukkig naar de zeebodem verdween.
> In Natzweiler zag hij Jaap bijna nooit. Jaaps familie had ervoor gezorgd dat hij daar een trompet kreeg zodat hij in het kamporkest kon spelen, waarmee hij voor de Duitsers kon optreden.

* Yvette Bartlema, dochter van Engelandvaarders Jan en Yvette Bartlema, bezocht het museum weer.

Vertel ook uw verhaal !!!

* **Nieuw in de winkel:**
Menig bezoeker heeft vroeger de trilogie van Karel Norel gelezen. Onlangs is dit opnieuw uitgegeven en nu bij ons te koop:
Engelandvaarders (Engelandvaarders, Strijders, Verzet en Victorie), door
€ 19.95, in modern Nederlands.

Contact Holland

In juni 1941 kwamen Erik Hazelhoff Roelfzema, Bram van der Stok en Peter Tazelaar in Engeland aan. Bram ging bij de luchtmacht en Erik en Peter naar de inlichtingendienst, maar ze hielden contact. Bram bedacht dat personen vanuit Engeland naar Nederland moesten worden gebracht om speciale opdrachten uit te voeren en om belangrijke mensen uit Nederland op te halen. Erik en Peter werkten het plan uit. Het werd operatie Contact Holland genoemd. Peter werd op 23 november 1941 als eerste agent bij de Scheveningse Pier aan wal afgezet. In de eerste maanden van 1942 heeft Contact Holland zendapparatuur naar de Hollandse kust gebracht en geprobeerd enkele belangrijke mensen op te halen. In juni 1942 stopte Contact Holland en ging Erik naar de RAF.

In de nacht van 17/18 januari 1942 brachten Peter Tazelaar en Gerard Dogger twee mannen naar het Scheveningse strand, Herman Wiardi Beckman en Frans Goedhart. De bedoeling was dat ze door Erik Hazelhoff en Chris Krediet zouden worden afgehaald. Afgesproken was dat Erik en Chris op 800m afstand van het strand met een motorgunboat op een lichtsignaal zullen wachten. Herman Wiardi Beckman, Frans Goedhart en verzetsman Willem Pasdeloup verstopten zich in een kazemat (zie foto) en Peter en Gerard kropen een piertje op om dat signaal te geven, maar het bootje is van Erik en Chris gaven geen antwoord. Toen Gerard naar de kazemat wilde gaan om de anderen te vertellen dat ze geen contact hadden gekregen, zag hij dat Duitsers het drietal kwam arresteren. Gerard en Peter sprongen in zee hoewel het bijna 20 graden vroor. Toen de Duitsers vertrokken waren, kwamen ze klappertandend het water uit en gingen langs het Kurhaus terug naar hun onderduikadres, Groningse-straat 24. Daar wachtte hen een stevige borrel. Hierna gingen Gerard Dogger en Peter Tazelaar via Zwitserland en Portugal terug naar Engeland.

De kazemat werd in 1939 door Nederlanders gebouwd. Tijdens de bouw van de Atlantikwal in 1942, enkele maanden na dit incident, werd er een bunker door de Duitsers aangebouwd. Het bouwwerk werd eind 2017 gevonden tijdens werkzaamheden aan de boulevard. Op 10 februari j.l. kon hij bezocht worden, 750 mensen hadden zich voor een rondleiding aangemeld.

Info uit de Database

In de laatste kamer van het museum zijn 2 schermen waarop u informatie kunt zoeken niet alleen over bijna 2700 Engelandvaarders, maar sinds kort ook over Contact Holland. Daartoe is bovenstaand scherm gemaakt.

De database heeft nu 2682 namen van Engelandvaarders. Helaas heeft nog niet iedereen zijn eigen verhaal en/of foto.

Zoekfuctie

Aan onze database is nu een zoekfunctie toegevoegd. U kunt niet alleen direct een persoonsnaam intoetsen, maar ook een plaatsnaam, zodat u kan zien wie er nog meer uit uw geboorteplaats kwamen.

Steun het museum

U kunt donateur of vriend van het museum worden door dit op te geven op onze website www.museumengelandvaarders.nl

2018 wordt een bijzonder jaar

Als historisch verschijnsel én bron van inspiratie zal het hele jaar extra aandacht besteed worden aan de rol van het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Museum Engelandvaarders heeft zich bij dit initiatief aangesloten. Een lijst van activiteiten kunt u binnenkort inzien op : www.tweedewereldoorlog.nl/activiteiten
Museum Engelandvaarders zal een aantal lezingen organiseren, zowel voor als na de zomer. Kijk op www.museumengelandvaarders.nl of https://www.facebook.com/engelandvaardersnoordwijk/ of bel het museum voor meer informatie.

ANWB fietsroutes

De Haagse regio heeft sinds april 2016 een Soldaat van Oranje fietsroute, 54,6 km lang, die tussen Leiden en Den Haag langs de plekken gaat waar Erik Hazelhoff woonde en actief was.

In 2018 wordt een Engelandvaarders fietsroute geopend die 45km wordt. Onderweg komt u langs 17 beziens-waardigheden zoals het museum en het Atlantikwall museum. De route zal van station Leiden langs Warmond, Sassenheim, Katwijk, Rijnsburg en Oegstgeest gaan.

Bunkerdag

Op 9 juni is het weer Bunkerdag. Bij de eerste bunker die u bezoekt , koopt u voor € 6 een armbandje dat u daarna gratis toegang geeft bij alle bunkers die aan Bunkerdag meedoen. Zie www.bunkerdag.nl. Armbandjes zijn nu al in ons museum te koop.

Hinderink krijgt alsnog OHK

Jaap Hinderink (1923) werd op 28 augustus 1944 met zijn marconist Jaap Beekman ('Maurits') en met Joop Luykenaar ('Lodewijk') bij de Appelse heide gedropt. Zelf gebruikte hij de naam ‘Chris’. Helaas kwamen ze 5km van hun pin-point terecht. Hinderink raakt verstrikt in prikkeldraad, maar werd door Beekman verlost.
De drie mannen troffen elkaar weer bij hun onderduikadres.
Hinderink en Beekman werden actief in Twente. Ze moesten de verbinding onderhouden tussen de verzetsgroepen en de militaire autoriteiten in Londen. Daarnaast moesten ze het verzet bundelen en wapeninstructie geven.

INFO over het museum

Openingstijden

Op 27 maart 2018 gaat het museum weer over op zomertijd.
* weekdagen 10-5 uur
* weekend 11-5 uur
* Maandags is het museum dicht

Van 7 mei tot 27 augustus is het Atlantikwall Museum Noordwijk weer op zondag open. Op die dagen kunt u dus beide musea bezoeken.

Redactie van de Nieuwsbrief

Heeft u nog informatie of foto’s die wij mogen gebruiken? Neem dan contact op met de redactie:
Paul Bartelings of Pauline van Till,
070-3505354 / pvantill@gmail.com

* * * * *

Hinderink in 1945

Het Oorlogsherinneringskruis met de gesp ‘Oorlogsvluchten 1940-1945’ werd in 1952 naar zijn woonplaats gestuurd. Het werd opgeborgen omdat hij naar Nieuw-Guinea ging en in 2017 teruggevonden. Het werd alsnog op 27 november 2017 uitgereikt. In 1946 had hij al de Bronzen Leeuw gekregen.

OPROEP

In de vorige nieuwsbrief vroegen we om informatie over 65 Engelandvaarders die voor het einde van de oorlog waren overleden. Het heeft informatie en enkele foto’s opgeleverd, waarvoor dank. Hieronder enkele namen uit de lijst van ‘vlotters’, de 20 mannen die op 23 januari 1944 uit het werkkamp bij Waldshut op een vlot ontsnapten. Wat gebeurde daarna met hen?

We zoeken foto’s en gegevens van:
* R H (Rom) Boelen (1923-1989)
* C H (Ket) Bottelier (1921-2008)
* R L (Robbert) Everard (1923 - ?)
* Jurjen de Jong (1923 - ?)
* M C (Murk) de Jong (1918 - ?)
* C W (Willem) de Jong (1920 - ?)
* Henk Knop (1918 - ?)
* Kees Ottolini (1923 - ?)
* W C J (Willem) van Pampus (1918- ?)
* C J W (Kees) Surendonk (1924-2008)

Nico van Hasselt (vervolg van pag.2)

In 1952 trouwde hij en in 1956 haalde hij zijn artsenexamen in Amsterdam.
Toen hij in 1989 65 jaar werd, wilde Ziekenfonds Amsterdam e.o. (ZAO) dat hij zijn praktijk zou beëindigen. Hij weigerde. ZAO stopte de vergoeding voor zijn werkzaamheden, maar Van Hasselt ging door met zijn praktijk, behandelde zijn ZAO-patiënten zonder vergoeding en betaalde niet vergoede medicijnen uit eigen zak. Er volgde een jarenlange juridische strijd tegen ZAO, later Agis. In 2005 bepaalde de Commissie Gelijke Behandeling dat Agis zich schuldig maakte aan leeftijdsdiscriminatie. Hierna werd de leeftijdsgrens voor huisartsen afgeschaft. In 2007 hield hij nog 6 dagen per week spreekuur, in 2016 vierde hij dat hij 60 jaar arts was. Hij is op 14 februari 2018 overleden.